

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Pyykkönen, Essi; Schroderus-Salo, Tanja; Kuure, Marja-Helena; Paalimäki-Paakki, Karoliina

Julkaisun nimi: Turvallisuuskulttuuri on yhteinen asia

Julkaisuvuosi: 2022

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Pyykkönen, E., Schroderus-Salo, T., Kuure, M.-H. & Paalimäki-Paakki, K. (2022). Turvallisuuskulttuuri on yhteinen asia. *Radiografia*, 44(5), 32-33..

Turvallisuuskulttuuri on yhteinen asia

Riskitietoisuuden ohella säteilysojelutoimet ovat merkittävä osa turvallisuutta röntgenyksikössä.

Turvallisuuskulttuurin käsite on nykyisin vaikiintunut terveydenhuollon organisaatioiden käyttöön. Säteilylaissa säädetään, että organisaatiossa on ylläpidettävä ja kehitettävä hyvää turvallisuuskulttuuria. Tällöin kaikilla organisaation tasoilla työskentelevien henkilöiden edellytetään olevan tietoisia toimintaan liittyvistä säteilyriskeistä ja ymmärtävän niiden turvallisuusmerkityksen, noudattavan turvallisista toimintatapoja sekä osallistuvan turvallisuuden jatkuvaan kehittämiseen.

Turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi on olemassa useita konkreettisia ja jokapäiväisessä toiminnassa hyödynnettäviä toimia. Riskitietoisuuden ohella säteilysojelutoimet ovat merkittävä osa turvallisuutta röntgenyksikössä. Säteilylain mukaan toimintaan on nimettävä toiminnanharjoittajan apuna säteilysojelman toteuttamisesta huolehtiva säteilyturvallisuusvastaava, joka voi tietyillä osaamisaloilla olla myös röntgenhoitaja. Säteilyturvallisuusvastaavan tulee omalla toiminnallaan edistää säteilyturvallisuuskulttuuria. Turvallisuuskulttuurin kehittäminen lähtee liikkeelle turvallisuuskulttuurin arvioinnista. Tämä taas edellyttää määritelmää sille, mitä hyvä turvallisuuskulttuuri kyseisessä organisaatiossa oikeastaan on.

Organisaation toimintaprosessit luovat pohjan turvallisuuskulttuurille

Turvallisuuskulttuurin kehittämisessä olennaista on organisatoristen toimintaprosessien kehittäminen. Ne ovat toiminnassa konkreettisesti näkyviä rakenteita, toimintamalleja ja prosesseja, kuten toi-

minnan resurssien hallintaa, henkilöstön osaamisen varmistamista ja työn tukemista ohjeilla. Järjestämiensä toimintaprosessien kautta organisaation johto pyrkii vaikuttamaan työntekijöiden asenteisiin ja käyttäytymiseen välittämällä tarkoituksenmukaista ymmärrystä, käsityksiä ja kokemuksia työstä ja sen toteuttamistavoista. Tavoitteena on organisaation johdon ja henkilöstön käsityksen kohtaaminen hyvästä toiminnasta, mikä motivoi toimintaan organisaation johdon mukaisesti myös yksilötasolla.

Turvallisuuskulttuurin kehittämisen keskiössä olevat organisatoriset toimintaprosessit osaltaan korostavat organisaation johdon vastuuta turvallisuuskulttuurin ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Se on kuitenkin koko henkilöstön tehtävä, sillä jokainen organisaation jäsen voi vaikuttaa turvallisuuden tasoon. Hyvään turvallisuuskulttuuriin pyrittäessä säteilyturvallisuusvastaavana toimivalla röntgenhoitajalla onkin toimipaikallaan merkittävä rooli sellaisen kulttuurin luomisessa, jossa painotetaan turvallisuuden merkitystä ja kaikkien yhteistä vastuuta turvallisuudesta. Lisäksi on pyrittävä luomaan kulttuuri, jossa työntekijöitä edellytetään ja kannustetaan ottamaan asioita esille silloin, kun niistä ollaan epävarmoja. Kehittyneimmillään turvallisuuskulttuuri on silloin, kun jatkuvan kehittämisen periaate omaksutaan organisaatiossa turvallisuuden lähtökohdaksi.

Säteilyturvallisuusvastaava aitiopaikalla

Terveydenhuollon natiiviröntgentoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavana toimiva röntgenhoitaja työskentelee aitiopaikalla säteilytoiminnassa. Sätei-

lyturvallisuusvastaavalta edellytetäänkin käytännönläheistä osaamista säteilyturvallisuuden tarkkailijana ja edistäjänä. Tehtävä edellyttää hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen kehittämistä sekä havaittuihin epäkohtiin mahdollisimman nopeaa puuttumista. Käytännön työssä toimintaprosessien toimivuuteen on helppo kiinnittää huomiota ja annettujen valtuuksien rajoissa myös itse toimia niiden kehittäjänä.

Hyvä turvallisuuskulttuuri on rakennettava yhteistyöllä

Yleisesti hyvässä turvallisuuskulttuurissa on kyse siitä, että kokonaisvaltaisena ilmiönä ymmärrettävää turvallisuutta arvostetaan päätöksenteossa ja päivittäisessä toiminnassa. Tällöin toimintaan liittyvät vaarat ymmärretään ja niihin liittyvät riskit tiedostetaan, turvallisuudesta välitetään aidosti, siitä kannetaan vastuuta ja toiminnassa pyritään varmistamaan keinot vaarojen hallitsemiseksi Erään

määritelmän mukaan terveydenhuollon röntgentoiminnassa hyvä turvallisuuskulttuuri syntyy, kun toiminnanharjoittaja ja säteilytoimintaan osallistuva henkilöstö noudattavat hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja niin, että kaikessa säteilytoimintaa koskevassa päätöksenteossa ja toiminnan toteuttamisessa säteilyturvallisuus otetaan ensisijaisesti huomioon.

Turvallisuuskulttuuri on myös kykyä ja tahtoa toimia turvallisesti, työyhteisössä vallitseviin asenteisiin ja käyttäytymiseen on syytä kiinnittää huomiota. Tarvittaessa niihin pyritään vaikuttamaan organisaation toimintaprosesseja kehittämällä. Toiminnassa toteutettavista säteilysuojelutoimista sekä yksikössä vallitsevista säteilyturvallisuuteen liittyvistä asenteista muodostuu säteilysuojelukulttuuri, joka kiinteästi liittyy turvallisuuskulttuurin kokonaisuuteen. Säteilysuojelukulttuurin tulee olla kiinteä osa käytännön toimintaa ja päivittäistä työskentelyä.

Lähdeluettelon saa toimituksesta: toimisto@sorf.fi